

**PARĀDNIĒKA TIESĪBU
ROKASGRĀMATA**

Kāpēc parāda atgūšanā iesaistās tiesu izpildītājs?

Praksē **visbiežākie cēloņi** tam, kādēļ piedzinējs ir spiests vērsties pie tiesu izpildītāja ar lūgumu parādu atgūt piespiedu kārtā:

parādnieks ignorē piedzinēja aicinājumus saistības izpildīt labprātīgi;

parādnieks neinformē piedzinēju par savu aktuālo adresi un līdz ar to nesaņem pasta sūtījumus no piedzinēja ar aicinājumu saistības izpildīt labprātīgi;

parādnieks aizmirst vai nespēj savlaicīgi nokārtot savas saistības;

parādnieks necenšas rast risinājumus, lai atdotu parādu, piemēram, vienojoties ar piedzinēju par parāda atmaksu pa daļām.

Pamats tiesu izpildītājam uzsākt piedziņas procesu ir piedzinēja rakstisks lūgums un izpildu dokuments. Izpildu dokumentu tiesa vai attiecīgā valsts (pašvaldības) iestāde izdod tikai pēc tam, kad ir izvērtējusi lietas apstākļus un atzinusi kreditora tiesības uz saistību izpildi par pamatotām.

Piemērs: Persona administratīvi sodīta ar 250 eiro naudas sodu par transportlīdzekļa vadīšanu alkohola reibumā. Ja naudas sods viena mēneša laikā (brīvprātīgās izpildes termiņā) netiek samaksāts, Valsts policija tā piedziņu nodod tiesu izpildītājam.

Kā noskaidrot, kurš tiesu izpildītājs veic parāda piedziņu?

Ja parādnieks ilgstoši ir bijis bez darba, atradies ārpus valsts vai citu iemeslu dēļ nezina, pie kura tiesu izpildītāja vērsties, lai risinātu jautājumus par parāda atmaksu, viņš **to bez maksas var noskaidrot divos veidos:**

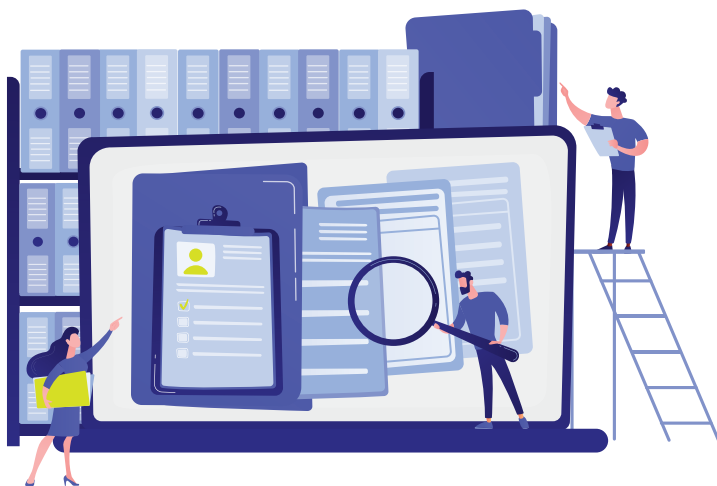
E-izsoļu vietnē „Manas izpildu lietas” – <https://izsoles.ta.gov.lv/manas-izpildu-lietas>;

Rakstiski, vērstoties Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju padomē ar lūgumu sniegt šādu informāciju. Pašrocīgi parakstītu iesniegumu var sūtīt pa pastu uz adresi – Lāčplēša iela 27-32, Rīga, LV-1011, ar drošu elektronisko parakstu parakstītu – uz e-pasta adresi info@lzt.lv.

Visu tiesu izpildītāju **kontaktainformācija** atrodama LZTIP mājaslapā www.lzti.lv, sadaļā „Zvērināti tiesu izpildītāji”.

Ar ko parādniekam jārēķinās, ja parāda piedziņu veic tiesu izpildītājs?

Ar procesu, kurā

zvērināts tiesu izpildītājs nolēmuma izpildi panāk, vēršot piedziņu uz:

Naudu, kas parādniekam pienākas no citām personām:

- darba samaksu un tai pielīdzinātajiem maksājumiem;
- citiem parādnieka ienākumiem;
- naudas līdzekļiem kredītiestādēs vai pie citiem maksājumu pakalpojumu sniedzējiem ("Latvijas Pasts" u. c.).

Parādnieka kustamo un nekustamo īpašumu, pārdodot to izsolē.

Piemērojot citus līdzekļus, kas norādīti izpildāmajā nolēmumā.

Zvērināts tiesu izpildītājs jebkurā izpildes procesa stadijā var:

Pieprasīt, lai parādnieks deklarē savu mantisko stāvokli un tā izmaiņas pēdējā gada laikā.

Apķīlāt parādnieka mantu (tai skaitā naudu kredītiestādē vai pie citiem maksājumu pakalpojumu sniedzējiem, naudu, kas pienākas no citām personām, vai mantu, kas atrodas pie citām personām).

Lūgt, lai zemesgrāmatā vai citā publiskā reģistrā reģistrētai parādnieka mantai tiek reģistrēta atsavināšanas vai citu darbību aizlieguma atzīme (CSDD, UR).

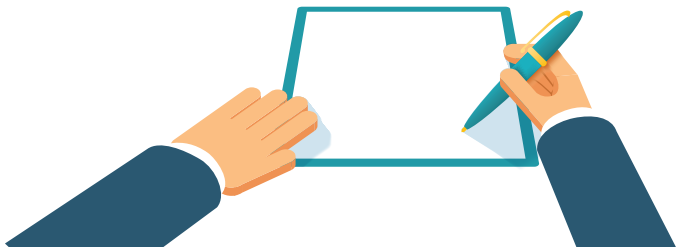

Piedziņas procesā piemērojamos piespiedu izpildes līdzekļus izvēlas piedzinējs.

Tiesu izpildītājs tālākas darbības lietā veic piedzinēja izvēlēto līdzekļu ietvaros, vispirms izmantojot parādniekam saudzīgākos piespiedu izpildes līdzekļus.

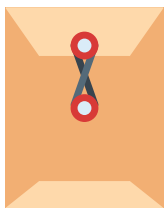
Vai tiesu izpildītājam ir jābrīdina parādnieks pirms piedziņas darbību uzsākšanas?

! Nē. Ja lieta ir nodota tiesu izpildītājam, tas nozīmē, ka ir beidzies saistību labprātīgas izpildes termiņš un ir uzsākta parāda atgūšana ar piespiedu izpildes līdzekļu palīdzību.

Stājoties pie izpildes, tiesu izpildītājs **ar paziņojumu informē** parādnieku par uzsākto piedziņas lietu un pienākumu samaksāt parādu*.

Paziņojums parādniekam **tiek nosūtīts ierakstītā pasta sūtījumā** uz viņa pēdējo zināmo dzīvesvietu vai izsniegts personiski pret parakstu.

Paziņojuma **nesaņemšana neatbrīvo** parādnieku no pienākuma izpildīt saistības.

* ! **Vienlaikus ar paziņojuma nosūtīšanu tiesu izpildītājs ir tiesīgs veikt nepieciešamās darbības, lai atgūtu parādu** (apķīlāt parādnieka mantu, piemēram, naudas līdzekļus kredītiestādes kontā, lūgt, lai zemesgrāmatā vai citā publiskā reģistrā reģistrētai parādnieka mantai tiek reģistrēta atsavināšanas vai citu darbību aizlieguma atzīme).

Kādas ir parādnieka tiesības un pienākumi?

PARĀDNIKA TIESĪBAS

Saņemt informāciju par izpildu lietu.

Pārsūdzēt tiesu izpildītāja darbības tiesā.

Piedalīties izpildu darbību veikšanā.

PARĀDNIKA PIENĀKUMI

Saņemt sūtījumus (sūtījumu nesaņemšana neatbrīvo no pienākuma izpildīt nolēmumu).

Pēc uzaicinājuma jāierodas pie tiesu izpildītāja un jāsniedz informācija par savu mantisko stāvokli un summām, uz kurām nevar vērst piedziņu, kā arī citas ziņas.

Sniegt tiesu izpildītājam informāciju par samaksāto parādu vai tā daļu.

Paziņot tiesu izpildītājam kontu, kurā saglabājami naudas līdzekļi.

Izpildīt nolēmumu tiesu izpildītāja norādītajā termiņā.

Segt sprieduma izpildes izdevumus. Ja parāds tiek atmaksāts paredzētajā termiņā, fiksētā atlīdzība tiek samazināta (tiek piemērots koeficients 0,5). Ja parāds netiek nomaksāts gada laikā, fiksētā amata atlīdzība palielinās (tiek piemērots koeficients 1,5).

Kas ir sprieduma izpildes izdevumi?

Sprieduma izpildes izdevumi ir izdevumi, kas radušies parāda piedziņas procesā. Sprieduma izpilde notiek uz parādnieka rēķina. Pēc tam, kad izpildu dokuments iesniegts izpildei, sprieduma labprātīga izpilde vai sprieduma izpilde tieši piedzinējam neatbrīvo parādnieku no sprieduma izpildes izdevumu atlīdzināšanas.

Sprieduma izpildes izdevumus veido valsts nodeva, zvērināta tiesu izpildītāja amata atlīdzība un izpildu darbību veikšanai nepieciešamie izdevumi. Valsts nodevas apmēru noteic Civilprocesa likums¹, bet amata atlīdzības apmēru – Ministru kabineta noteikumi². Savukārt izpildu darbību veikšanai nepieciešamie izdevumi ir, piemēram, pasta izdevumi, kas sedzami attiecīgā pakalpojuma sniedzējam atbilstoši tā izcenojumiem.³

¹ Civilprocesa likuma 34. panta sestā daļa.

² Ministru kabineta 2012. gada 26. jūnija noteikumi Nr. 451 „Noteikumi par zvērinātu tiesu izpildītāju amata atlīdzības taksēm”.

³ Ministru kabineta 2014. gada 7. janvāra noteikumi Nr. 9 „Noteikumi par izpildu darbību veikšanai nepieciešamajiem izdevumiem”.

Uz kādām parādnieka naudas summām nevar vērst piedziņu?

Summas, uz kurām nevar vērst piedziņu⁴

- Atlaišanas pabalsts, apbedīšanas pabalsts, vienreizējs pabalsts mirušā laulātajam, valsts sociālie pabalsti, valsts atbalsts ar celiņkiju slimam bērnam, apgādnieka zaudējuma pensija un atlīdzība par apgādnieka zaudējumu.
- Kompensācijas izmaksas par darbiniekam piederošo instrumentu nolietojanos un citas kompensācijas saskaņā ar normatīvajiem aktiem, kas regulē darba tiesiskās attiecības.
- Darbiniekam izmaksājamās summas sakarā ar komandējumu, pārceļšanu un nosūtīšanu darbā uz citu apdzīvotu vietu.
- Sociālās palīdzības pabalsti.
- Bērna uzturlīdzekļi Ministru kabineta noteikto minimālo bērna uzturlīdzekļu apmērā, kurus pamatojoties uz tiesas nolēmumu vai Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācijas lēmumu, maksā viens no vecākiem, kā arī Uzturlīdzekļu garantiju fonda izmaksājami bērna uzturlīdzekļi.
- Piedziņu nevar vērst arī uz Covid-19 vienreizējo ģimenes pabalstu 500 eiro apmērā par katru bērnu.

! Savu tiesību nodrošināšanai parādniekam ir pienākums informēt tiesu izpildītāju, ka parādnieks saņem summas, uz kurām nevar vērst piedziņu. Tiesu izpildītājam pašam piekļuves šādai informācijai nav.

⁴ Civilprocesa likuma 596. pants.

Kādi apmēri ir ieturējumiem, ko var veikt no parādnieka darba samaksas un tai pielīdzinātajiem maksājumiem?

30%

Ieturējumus veic 30% apmērā no paredzētās izmaksas, saglabājot:

darba samaksu un tai pielīdzinātos maksājumus minimālās mēneša darba algas apmērā (šobrīd 500 EUR) un uz katru apgādībā esošo nepilngadīgo bērnu līdzekļus valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta apmērā (šobrīd 64,03 EUR).

Izņēmums: 50% no minimālās mēneša darba algas saglabā lietās par:

- uzturlīdzekļu piedziņu;
- kompensāciju par kaitējumu, kas radīts ar noziedzīgu nodarījumu, piedziņu;
- administratīvo sodu piedziņu.

Ja darba devējs saņem vairākus rīkojumus par ieturējumu veikšanu, tādā gadījumā, neatkarīgi no rīkojumu skaita, parādniekam tiek saglabāti naudas līdzekļi minimālās mēneša darba algas apmērā vai 50% no tās (atkarībā no lietas kategorijas, kurā rīkojums sūtīts).

Ieturējumu apmēru no darba samaksas un tai pielīdzinātajiem maksājumiem aprēķina no summas, kas parādniekam jāsaņem pēc nodokļu samaksas, un tos veic līdz piedzenamā parāda dzēšanai.

Piedzīņas vēršana uz naudas līdzekļiem, kas parādniekam pienākas no citām personām

Tiesu izpildītājs piedziņu **var vērst** ne tikai uz naudas līdzekļiem, kas atrodas pie pašā parādnieka, bet **arī uz parādnieka līdzekļiem, kas atrodas pie citām personām**. Piemēram, izsniegtiem aizdevumiem, nodokļu pārmaksu u. c.

Tiesu izpildītājs šīm personām nosūta rīkojumu, kurā paziņo, ka parādniekam ienākošie naudas līdzekļi tiek apķīlāti piedziņas summas un sprieduma izpildes izdevumu apmērā un ka līdz pilnīgai piedzenamās summas un sprieduma izpildes izdevumu dzēšanai šīm personām naudas līdzekļi jāieskaita tiesu izpildītāja depozīta kontā.

N. B. Šajā gadījumā minimālā darba alga netiek saglabāta.

Piedzīņas vēršana uz naudas līdzekļiem kredītiestādēs vai pie citiem maksājumu pakalpojumu sniedzējiem

Rīkojumu tiesu izpildītājs saskaņā ar kontu reģistra ziņām par parādnieka atvērtajiem kontiem **nosūta attiecīgajai kredītiestādei vai maksājumu pakalpojumu sniedzējam.**

Parādniekam – fiziskajai personai ir tiesības informēt tiesu izpildītāju par kontu, kurā tam saglabājami kā neapķīlāti naudas līdzekļi minimālās algas apmērā (šobrīd 500 EUR).

Izņēmums – lietās par uzturlīdzekļu piedziņu kontā saglabā 50% no minimālās mēneša darba algas (šobrīd 250 EUR).

! Ja personai ir vairāki aktīvi konti, tad būtiski ir laicīgi brīdināt savu tiesu izpildītāju par to, kurā kontā noteikt saglabājamo naudas līdzekļu limitu.

Svarīgi! Kredītiestādes atsevišķi neanalizē ienākošos maksājumus, tāpēc ir savlaicīgi jāinformē tiesu izpildītājs par summām, kas ienāk kontā un uz kurām piedziņu vērst nedrīkst, lai operatīvi varētu palielināt saglabājamo naudas līdzekļu limitu.

Kas uzrauga tiesu izpildītāju darbu?

Tiesas uzraudzība

Rajona (pilsētas) tiesa veic uzraudzību **pār zvērinātu tiesu izpildītāju amata darbībām civilprocesuālajā kārtībā**. Tiesu izpildītāja darbības sprieduma izpildīšanā vai viņa atteikumu izpildīt šādas darbības, izņemot šā likuma 617. pantā noteikto gadījumu, piedzinējs vai parādnieks, iesniedzot motivētu sūdzību, var pārsūdzēt rajona (pilsētas) tiesā pēc tiesu izpildītāja amata vietas 10 dienu laikā no pārsūdzamās darbības izdarīšanas dienas vai dienas, kad sūdzētājam, kuram nav paziņots par izdarāmās darbības laiku un vietu, kļuvis par to zināms (Civilprocesa likuma 632. panta pirmā daļa).

Disciplinārā uzraudzība: tieslietu ministrs un Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju padome

Tieslietu ministrs var ierosināt disciplinārlietu pret zvērinātu tiesu izpildītāju par zvērinātu tiesu izpildītāju darbību regulējošu normatīvo aktu būtisku pārkāpumu, kas radījis kaitējumu valsts vai privātpersonu interesēm.

Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju padome var ierosināt disciplinārlietu pret zvērinātu tiesu izpildītāju par:

- 1) Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju kolēģijas statūtu pārkāpumu;
- 2) profesionālās ētikas normu pārkāpšanu;
- 3) Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju padomes apstiprinātās metodikas neievērošanu;
- 4) citu ar zvērinātu tiesu izpildītāju darbību saistītu iekšējo normatīvo aktu pārkāpumu.

Biežākie mīti par tiesu izpildītāju darbu

Mīts: Tiesu izpildītājs var pats redzēt, kādas summas, pabalstus parādnieks saņem savā bankas kontā.

Realitāte: Tiesu izpildītājam nav piekļuves šādai informācijai. Tāpēc ir ļoti svarīgi, ka pats parādnieks laikus informē savu tiesu izpildītāju par summām, kādas saņem savā kredītiestādes kontā vai pie citiem maksājumu pakalpojumu sniedzējiem, piemēram, pasta atvērtā kontā. Ja parādnieks to nedara, tiesu izpildītājam nav iespēju tehniski nodrošināt, ka parādniekam tiek saglabātas summas, uz kurām nevar vērst piedziņu.

Mīts: Tiesu izpildītājs ir piedzinējs jeb persona, kurai esmu parādā.

Realitāte: Tiesu izpildītāji ir valsts amatpersonas, kurām valsts deleģējusi parādu piedziņas funkciju gadījumos, kad parādnieks labprātīgi nepilda savas saistības pret piedzinēju. Savukārt piedzinējs ir persona (privātpersona vai valsts), pret kuru parādnieks nav savas saistības izpildījis.

Mīts: Ja nesaņemšu tiesu izpildītāja ierakstītā pasta sūtījumā sūtītos paziņojumus, tiesu izpildītājs nekādas piedziņas darbības nebūs tiesīgs veikt.

Realitāte: Paziņojumu nesaņemšana neatbrīvo parādnieku no pienākuma izpildīt saistības. Tiklīdz tiesu izpildītājs ir saņēmis no piedzinēja rakstisku lūgumu par piedziņas procesa uzsākšanu un izpildu dokumentu, tiesu izpildītājam ir pienākums uzsākt darbības parāda atgūšanai piespiedu kārtā. Tas nozīmē, ka neatkarīgi no tā, vai parādnieks saņem vai nē tiesu izpildītāja sūtītos paziņojumus, tiesu izpildītājs veiks piespiedu izpildes darbības (piemēram, dos rīkojumu apķīlāt parādnieka naudas līdzekļus kredītiestādes kontā vai reģistrēt liegumu CSDD parādnieka transportlīdzeklim u. c.)

LATVIJAS ZVĒRINĀTU TIESU IZPILDĪTĀJU PADOME

Adrese: Lāčplēša iela 27-32, Rīga, LV-1011

E-pasts: info@lzti.lv

Tālrunis: 67290005

Mājaslapa: <http://www.lzti.lv/>

Facebook lapa: [facebook.com/LZTIP](https://www.facebook.com/LZTIP)

Pakalpojums „Manas izpildu lietas”:

<https://izsoles.ta.gov.lv/manas-izpildu-lietas>

Iespēja piedzinējam un parādniekam bez maksas apskatīties savas lietas izpildu lietu reģistrā.

Visu tiesu izpildītāju kontaktinformācija pieejama:

<http://www.lzti.lv/zverinati-tiesu-izpilditaji/>

Tiesu izpildītāji ir valsts amatpersonas, kuru pienākums ir panākt tiesu spriedumu izpildi aizskartās puses, valsts un sabiedrības interesēs. Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju padomes pienākums ir rūpēties par nozares pārstāvju profesionalitāti un publiski pārstāvēt viņu viedokli.